

Maa- ja metsätalousministeriölle

Pyydettyinä lausuntonaan luonnoksesta (8.7.2008) hallituksen esitykseksi laiksi muuntogeenisestä kasvintuotannosta sekä muuntogeenisen, tavanomaisen ja luonnonmukaisen maataloustuotannon rinnakkaiselosta (rinnakkaiselolaki) biotekniikan neuvottelukunta esittää kunnioittaen seuraavaa:

Biotekniikan neuvottelukunta pitää rinnakkaiselolakia välttämättömänä, koska se antaa nykyistä laajemman mahdollisuuden harjoittaa maassamme eri viljelymuotoja. Valmisteltu lainsäädäntö on tarpeen etenkin luonnonmukaisen tuotantotavan taloudellisten näkökohtien turvaamiseksi ja muuntogeenisen tuotantotavan mahdollistamiseksi. Lisäksi rinnakkaiselolakiehdotuksen toteutuminen antaa kuluttajille mahdollisuuden käyttää sekä tavanomaisesti, luonnonmukaisesti että muuntogeenisesti tuotetusta kasvimateriaalista valmistettuja hyödykkeitä.

Yleistä

Biotekniikan neuvottelukunnan käsityksen mukaan rinnakkaiselo on lakiesitysluonnoksessa määritelty selkeästi. Lakiluonnoksessa on esitetty toimiva järjestelmä koskien rinnakkaiselosta tiedottamista ja rinnakkaiselon toteuttamiseen liittyvää koulutusta. Myös eri viranomaisille on lakiesityksessä esitetty luotavaksi riittävät edellytykset niin kuluttajien neuvontaan kuin muuntogeenisen kasvintuotannon valvontaankin.

Lakiesitysluonnoksen lähtökohtana on, että yhtä tiettyä tuotantotapaa, tässä tapauksessa muuntogeenistä kasvintuotantoa, harjoittavat toimijat asetetaan lähtökohtaisesti yksin vastuuseen eri tuotantotapojen rinnakkaiselon edellyttämistä toimenpiteistä. Lähtökohta on käyttökelpoinen lähitulevaisuudessa. Neuvottelukunta huomauttaa kuitenkin, että se saattaa tulevaisuudessa johtaa lain soveltamisessa ongelmiin, joiden laajuutta on tässä vaiheessa vaikea ennakoida. Ongelmia saattaa syntyä esimerkiksi alueella, jolla vallitseva tuotantotapa on muuntogeeninen ja jolla joku viljelijöistä palaa tavanomaiseen tai luonnonmukaiseen tuotantoon. Neuvottelukunnan tulkinnan mukaan vastuu rinnakkaiselon edellyttämistä toimenpiteistä olisi tällaisessa tapauksessa alueella vallitsevaa (eli muuntogeenistä) tuotantoa harjoittavilla viljelijöillä. Tästä syystä neuvottelukunta ehdottaa vielä pohdittavaksi periaatetta, jonka mukaan uuden tuotantotavan alueelle tuova viljelijä on vastuussa toimenpiteistä riippumatta siitä, onko kyse muuntogeenisestä, tavanomaisesta tai luonnonmukaisesta tuotantotavasta.

Biotekniikan neuvottelukunta ehdottaa myös lakiesitysluonnoksen perusteluissa selkiytettävän, miten muuntogeeniselle tuotantotavalle asetetut velvoitteet ajatellaan suhteutettavan luonnonmukaiselle ja tavanomaiselle tuotantotavalle nykyisin lainsäädännössä asetettuihin velvoitteisiin nähden. Tällaisia velvoitteita ovat esimerkiksi ilmoitusvelvollisuus viljelyn aloittamisesta, torjunta-aineiden käytöstä ja siementen kylvöstä.

Edellä sanotun lisäksi biotekniikan neuvottelukunta esittää eräistä lakiesitysluonnoksen yksityiskohdista seuraavaa.

2 § Soveltamisala

Lakiesitysluonnoksen mukaan lakia ei sovellettaisi kasviaineiston maatilalla tapahtuvaan varastointiin ennen sen kylvöä, kasviaineiston kuljetuksiin maatilalle, kasviaineiston kuljetuksiin maatilalta, kun kasviaineistoa kuljetetaan muuhun kuin toisella maatilalla sijaitsevaan varastoon tai käsittelylaitokseen, eikä sadon käsittelyyn tai varastointiin maatilalla ulkopuolella. Vaikka näiden toimenpiteiden on arvioitu olevan maatilalla tapahtuvan

kasviaineiston sekoittumisen kannalta vähemmän merkityksellisiä, kasviaineistojen sekoittuminen keskenään edellä mainituissa vaiheissa on käytännössä kuitenkin mahdollisia.

Biotekniikan neuvottelukunta esittää, että lain perusteluteksteissä selkeämmin osoitettaisiin ne lait, joiden piiriin edellä mainituissa vaiheissa syntyneet sekoittumiset kuuluvat.

4 § Yleiset vaatimukset

Suojaetäisyyksistä huolehtiminen on lakiluonnoksen mukaan muuntogeenisen kasvintuotannon harjoittajan vastuulla, ja edellä mainitun toiminnanharjoittajan tulee ottaa selvää ympärillä viljeltävästä kasviaineistosta. Lakiesitysluonnoksen keskeisin toimenpide on luoda riittävät suojaetäisyydet muuntogeenisen viljelykasvin ja toisen viljelijän tavanomaisesti tai luonnonmukaisesti viljelemän ja sen kanssa risteytymiskykyisen kasvin välillä. Lakiesitysluonnoksen mukaan kahden muuntogeenisen viljelmän välille ei edellytetä jätettävän mitään suojaetäisyyttä. Tulevaisuudessa on kuitenkin mahdollista, että rinnakkaisilla viljelyksillä viljellään eri siirtogeenin sisältämää samaa kasvilajia.

Edellä sanotun perusteella biotekniikan neuvottelukunta esittää pohdittavaksi tarvetta huolehtia suojaetäisyyksistä, kun toistensa kanssa vierekkäin sijaitsevien viljelmien samaa lajia olevien viljelylajikkeiden perimässä on eri ominaisuutta ilmentävät siirtogeenit.

Lakiesitysluonnoksen mukaan on mahdollista poiketa edellä esitetyistä suojaetäisyyksistä pelkästään viljelijöiden suullisen sopimuksen perusteella. Vaikka suullinen sopimus on sitova, biotekniikan neuvottelukunta katsoo, että sopiminen kirjallisella sopimuksella selkeyttäisi tilannetta ja osaltaan ehkäisisi mahdollisten riitatilanteiden syntymistä. Neuvottelukunta esittää pohdittavaksi, kuinka osapuolia voitaisiin kannustaa kirjallisen sopimuksen käyttöön.

7 § Ilmoitusvelvollisuus

Lakiesitysluonnoksen mukaan muuntogeeninen kasviaineisto tulee pitää erillään muusta kasviaineistosta. Muuntogeenisen kasvintuotannon harjoittajan tulee ilmoittaa viljelyn aloittamisesta kunnan maaseutuviranomaiselle kylvöä tai istutusta edeltävän joulukuun ensimmäiseen päivään mennessä. Tällä halutaan varmistaa se, että kyseiseen alueeseen rajoittuvilla peltoalueilla voidaan ottaa huomioon niihin rajoittuva muuntogeenisten kasvien viljely.

Aikainen ilmoitusvelvoite saattaa osoittautua ongelmalliseksi esimerkiksi sopimusviljelijöiden kohdalla. Biotekniikan neuvottelukunta esittää vielä harkittavan sitä, onko vaatimus näin aikaisesta ilmoituksesta käytännössä mahdollinen toteuttaa.

Helsingissä, elokuun 28. päivänä 2008

Kimmo Pitkänen
Biotekniikan neuvottelukunnan puheenjohtaja

Karoliina Niemi
Biotekniikan neuvottelukunnan sihteeri